

www.raddsamf.se

Skriven av	Jerker Sturedahl
Fastställd av	Räddsam F mötet
Fastställd den	141219
Reviderad av	Daniel Moberg
Reviderad den	190315

Rutin för användande av motorkedjesåg, motorkap, vinkelslip och andra skärande verktyg

Innehållsförteckning

Rutin för användande av motorkedjesåg, motorkap, vinkelslip och andra skärande verktyg....	1
Övergripande	2
Stöd för riskbedömning vid arbete med motorkedjesåg, motorkap, vinkelslip och andra skärande verktyg.	2
Motorkedjesåg.....	3
Generellt om utbildning för motorkedjesåg	3
Utbildning för instruktör	3
Utbildning för brandpersonal	3
Utbildningens innehåll	3
Motorkap	4
Generellt om utbildning för motorkap	4
Utbildning för instruktör	4
Utbildning för brandpersonal	4
Utbildningens innehåll	4
Vinkelslip/skärande verktyg.....	4
Generellt om utbildning för vinkelslip/skärande verktyg.....	4
Utbildning för instruktör	4
Utbildning för brandpersonal	4
Utbildningens innehåll	4
Bilaga 1 Teoretisk utbildning och prov, motorkedjesåg	5
Bilaga 2 Praktisk utbildning och prov, motorsåg	6
Bilaga 3 Teoretisk utbildning och prov, motorkap	7
Bilaga 4 Praktisk utbildning och prov, motorkap	8
Bilaga 5 Teoretisk utbildning och prov, vinkelslip, tigersåg, cirkelsåg och andra skärande verktyg.....	9
Bilaga 6 Praktisk utbildning och prov, vinkelslip, tigersåg och andra skärande verktyg	10

Övergripande

Arbete med motorkedjesåg, motorkap, vinkelslip och andra skärande verktyg är riskfyllt och sker ofta under stress och tidspress. Det är viktigt att dessa arbeten alltid föregås av en riskbedömning av närmsta befäl/arbetsledare som efter insats skall dokumenteras med avseende på skyddsnivån på personalen som utfört arbetet, arbetsplatsens utformning och belysning samt eventuell risk för drabbade personer.

Stöd för riskbedömning vid arbete med motorkedjesåg, motorkap, vinkelslip och andra skärande verktyg.

- Allt arbete med motorkedjesåg eller motorkap över axelhöjd är förbjudet. Sågkropp får ej hållas över axelhöjd vid sågning.
- En tillfredsställande belysning över riskområdet skall alltid ordnas.
- Sörj för god ventilation eller andningsskydd inomhus om en förbränningsmotor används.
- Vid arbete över marknivå skall personen på ett tillfredsställande sätt säkras mot fall t.ex. genom takarbets-set eller med brandbältets ögla i en stege.
- Vid arbete över marknivå skall verktyget säkras i personen med en fallskyddsstropp.
- Sker arbetet från en bärbar stege måste stegen säkras i toppen på ett tillfredsställande sätt.
- Hörselskydd eller öronproppar skall i möjligaste mån användas.
- Risken att såga sig i foten är som störst vid kvistning av stammar och fördelarna med brandmannens ordinarie stövlar med avseende på halkskydd, brandmotstånd, antistatskydd, spiktrampskydd, köld- och värmeisolering överväger stövlar med sågskydd vilka därför inte behöver användas per automatik.
- Personligt första förband behöver inte bäras om det finns tillgängligt på platsen.
- Varselkläder skall användas vid arbete på väg då risk för påkörning föreligger men behöver inte användas på annan olycksplats p.g.a. brandfara, otymplighet och att området är avspärrat.
- Vid tillfällen då risken för antändning eller fall p.g.a. att otymplighet och orörlighet upplevs som en större risk än att såga sig, kan sågbyxor alternativt byxholkar väljas bort.
- Ögonskydd skall i någon form användas. Ögonskyddet kan vara andningsskydd, skyddsmask, skyddsglasögon, såghjälm med visir eventuellt i kombination med skyddsglasögon eller ansiktsvisir.
- Ensamarbete med dessa verktyg bör undvikas. Om situationen ändå kräver det skall ett betryggande kommunikationssamband upprättas.
- Vid start av motorkedjesåg och förflyttning skall kedjebromsen vara tillslagen.
- Vid ansättandet mot materialet skall kedjan/klingan rotera med full hastighet.
- Vid användande av elektriska verktyg skall risken för elolycksfall beaktas.
- Vid övning och utbildning skall fullständig skyddsutrustning användas.

I övrigt skall lokala och RäddSam F rutiner för personlig skyddsutrustning följas.

Eventuella avsteg skall beslutas och dokumenteras av IL/BI

Motorkedjesåg

Motorkedjesågar som används inom räddningstjänsten måste uppfylla de krav som finns i AFS 2012:1 8§ samt de tekniska krav som finns i bilaga A. Räddningstjänstens motorkedjesågar bör vara av typen med kastskydd även på det bakre handtaget eller motsvarande skydd.

Generellt om utbildning för motorkedjesåg

Den som arbetar med motorkedjesåg ska med godkänt resultat ha avlagt teoretiskt och praktiskt prov som visar att denne har kunskaper som motsvarar de arbetsuppgifter som ska utföras. Dokumentation som styrker att den som arbetar med en motorkedjesåg har avlagt teoretiskt och praktiskt prov för motorkedjesågsanvändning med godkänt resultat ska finnas.

Utbildning för instruktör

Instruktören skall ha genomgått utbildningen för Säker Skogs motorsågsörkort A, B och F och vara väl förtrogen med och vara van vid att arbeta med motorkedjesåg. Utbildningen skall repeteras med fem års intervall.

Utbildning för brandpersonal

Brandpersonal skall få utbildning av instruktören i enlighet med RäddsamF:s krav på den enskilde brandmannens kunskap och förmåga. Det teoretiska och praktiska provet skall repeteras med fem års intervall och tidpunkten för proven skall dokumenteras i den anställdes kommun.

Brandmannen skall ha förmåga att på ett säkert sätt klara följande motorkedjesågsmoment:

1. Ta hål i en vägg eller golv
2. Ta hål i yttertak stående på taket
3. Ta hål i yttertak från höjdfordon eller arbetsplattform
4. Kapa enstaka träd över t.ex. en väg, med och utan spänning
5. Fälla träd med max 10 cm diameter

Övriga arbetsuppgifter som fällning av träd som ligger över elledningar, stormfällningar i stor mängd eller fällning av stora träd får ej utföras av personal med utbildning enligt denna rutin.

Utbildningens innehåll

Teoretisk utbildning och prov: se bilaga 1.

Praktisk utbildning och prov: se bilaga 2

Motorkap

Generellt om utbildning för motorkap

Den som arbetar med motorkap ska med godkänt resultat ha avlagt teoretiskt och praktiskt prov som visar att denne har kunskaper som motsvarar de arbetsuppgifter som ska utföras. Dokumentation som styrker att den som arbetar med motorkap har avlagt teoretiskt och praktiskt prov för motorsågsanvändning med godkänt resultat ska finnas.

Utbildning för instruktör

Instruktören skall ha genomgått utbildningen för Säker Skogs motorsågskörkort A, B och F och vara väl förtrogen med och vara van vid att arbeta med motorkap.

Utbildning för brandpersonal

Brandpersonal skall få utbildning av instruktörerna i enlighet med RäddsamF:s krav på den enskilde brandmannens kunskap och förmåga. Det teoretiska och praktiska provet skall repeteras med fem års intervall och tidpunkten för proven skall dokumenteras i den anställdes kommun.

Brandmannen skall ha förmåga att på ett säkert sätt klara följande motorkapsmoment:

1. Ta hål i en vägg, golv eller sida på en byggnad, buss eller järnvägsvagn
2. Ta hål i yttertak stående på taket
3. Ta hål i yttertak från höjdfordon eller arbetsplattform
4. Kapa stålbalkar, typ vägräcken

Utbildningens innehåll

Teoretisk utbildning och prov: se bilaga 3

Praktisk utbildning och prov: se bilaga 4

Vinkelslip/skärande verktyg

Generellt om utbildning för vinkelslip/skärande verktyg

Den som arbetar med vinkelslip/skärande verktyg skall vara väl förtrogen med verktyget avseende handhavande och säkerhet.

Utbildning för instruktör

Instruktören skall ha genomgått RäddSamF:s utbildning för motorkedjesåg och motorkap samt vara väl förtrogen med och vara van vid att arbeta med det aktuella verktyget.

Utbildning för brandpersonal

Brandpersonal skall få utbildning i erforderlig omfattning för det verktyg det gäller.

Utbildningens innehåll

Teoretisk utbildning och prov: se bilaga 5

Praktisk utbildning och prov: se bilaga 6

Bilaga 1 Teoretisk utbildning och prov, motorkedjesåg

Följande delar skall ingå i den teoretiska utbildningen:

- Säkerhet
- Skyddsutrustning
- Handhavande
- Riskbedömning
- Metoder
- Underhåll

Efter varje användningstillfälle och vid periodisk tillsyn skall motorkedjesågen rengöras och servas och följande punkter skall kontrolleras och funktionsprovas:

- kedjan skall vara skarp och den smalaste delen på skärtandens sidoplan får inte understiga 2 mm. Svärdet skall inte vara slitet eller ha sprickor och topptrissan skall rulla lätt och smörjas.
- Kastskydd och kedjebroms.
- Handskydd vid bakre handtaget samt kedjefångare.
- Start- och stoppanordningar samt spärren mot oavsiktlig påverkan av driftreglage.
- Kedjesmörjning fungerar.
- Vibrationsdämpande element är hela.
- Skyddskåpor över fläkt- och kedjedrivhjul.
- Gasreglage med överföringsmekanismer.
- Att kedjan står still på tomgång, kopplingens funktion och inkopplingsvarvtal för kedjedrivning.
- Ljuddämpare/avgasbortledare/katalysator.
- Lock till bränsletanken och oljetanken finns och är tätt.

Se även RäddSam F:s utbildningsmaterial.

Bilaga 2 Praktisk utbildning och prov, motorsåg

Följande moment skall ingå i den praktiska utbildningen:

1. Håltagning i vägg
2. Håltagning i tak, stående på taket och säkrad
3. Håltagning i tak från korg på höjdfordon och säkrad
4. Kapa träd/regel i spänning
5. Teknik vid trädfällning med diameter max 10 cm.
6. Underhåll av motorkedjesågen

Se även RäddSam F:s utbildningsmaterial.

Bilaga 3 Teoretisk utbildning och prov, motorkap

Följande delar skall ingå i den teoretiska utbildningen:

- Säkerhet
- Skyddsutrustning
- Handhavande
- Riskbedömning
- Metoder
- Underhåll

Se även RäddSam F:s utbildningsmaterial.

Bilaga 4 Praktisk utbildning och prov, motorkap

Följande moment skall ingå i den praktiska utbildningen:

1. Ta hål i en plåtbeklädd vägg
2. Ta hål i ett plåtbeklätt yttertak stående på taket
3. Ta hål i plåtbeklätt yttertak från höjdfordon eller arbetsplattform
4. Kapa stålprofil
5. Underhåll av motorkapen

Se även RäddSam F:s utbildningsmaterial.

Bilaga 5 Teoretisk utbildning och prov, vinkelslip, tigersåg, cirkelsåg och andra skärande verktyg

Följande delar skall ingå i den teoretiska utbildningen:

- Säkerhet
- Skyddsutrustning
- Handhavande
- Riskbedömning
- Metoder
- Underhåll

Se även RäddSam F:s utbildningsmaterial.

Bilaga 6 Praktisk utbildning och prov, vinkelslip, tigersåg och andra skärande verktyg

Följande moment skall ingå i den praktiska utbildningen:

1. Byte av sågblad i tigersåg
2. Använda tigersåg för att såga i innertak
3. Använda tigersåg för att såga i vägg
4. Byte av skiva på vinkelslip
5. Kapa stålprofil med vinkelslip
6. Underhåll av verktygen

Se även RäddSam F:s utbildningsmaterial.